

ACADEMIC FOCUS

กุมภาพันธ์ 2569

การปฏิรูปตำรวจ: กรณีการปรับเปลี่ยนภารกิจของกองบังคับการปราบปราม
การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์
สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
<https://prt.parliament.go.th>

บทนำ

ปัญหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจอย่างมากในปัจจุบัน เนื่องจากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อมนุษย์ ส่งผลให้มีกฎหมายหลายฉบับกำหนดให้มีความผิดที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่ผ่านมานอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง เช่น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม จะได้ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจยังมีบทบาทในการป้องกัน ปราบปราม ควบคุม จับกุมตัวผู้กระทำความผิดด้วย โดยตั้งแต่อดีต “กองตำรวจป่าไม้” เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปราม การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า การลักลอบล่าสัตว์ป่า การรุกป่าทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช การสืบสวนการละเมิดสิ่งแวดล้อม การก่อสร้างอาคาร ผิดกฎหมายรุกป่าพื้นที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติของชาติ

การปกป้องคุ้มครองสัตว์ป่าทุกชนิด การเฝ้าระวังคุ้มครองภัยสัตว์ป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ สัตว์ป่าสงวน และการดูแลป้องกันไฟป่า (ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์, 2565, น.359) แต่ต่อมาได้มีการปรับเปลี่ยนภารกิจและเปลี่ยนชื่อเป็น “กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” (บก.ปทส.) และได้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะ มาจนถึงปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดให้ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสมมากขึ้น และพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 กำหนดให้มีการโอนย้ายภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจหลักของตำรวจ ออกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่ หรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะรับผิดชอบ ซึ่ง บก.ปทส. เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่ต้องมีการพิจารณายุบหรือเปลี่ยนแปลง ภายในเวลาที่กำหนด

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.) เป็นกองบังคับการที่สังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

มีหน้าที่และอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและพื้นที่ป่า การปกป้องคุ้มครองผืนป่าและสัตว์ป่า การสืบสวนจับกุมขบวนการตัดไม้ทำลายป่า ขบวนการลักลอบค้าสัตว์ป่า รวมถึงการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เป็นการทำลายระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม เช่น การทิ้งขยะสารเคมีหรือสารพิษอันตราย การก่อสร้างอาคารที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

บก.ปทส. เป็นหน่วยงานที่เปลี่ยนแปลงโครงสร้างมาจาก “กองตำรวจป่าไม้” ซึ่งตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2503 โดยกองตำรวจป่าไม้ได้แยกออกจากแผนกป่าไม้ กองกำกับการ 3 กองปราบปราม ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างจากเดิมเป็น “กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” สังกัดกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ตั้งแต่วันที่ 30 มิถุนายน 2548 จากนั้นได้มีการปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างอีกครั้งในวันที่ 7 กันยายน 2552 โดยแบ่งการบังคับบัญชาออกเป็นกองกำกับการ 1-6 และฝ่ายอำนวยการ โดยมีผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ผบก.ปทส.) เป็นหัวหน้าหน่วยงาน (“กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”, ม.ป.ป.)

ที่ผ่านมา บก.ปทส. มีบทบาทในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น จับกุมผู้ต้องหาลักลอบค้าเสือโคร่งข้ามชาติ พร้อมยึดของกลางเป็นซากเสือโคร่ง 3 ตัวที่ได้มาจากประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 (สถานีโทรทัศน์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, 2567) ร่วมกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมยึดกากแคดเมียมเกือบ 200 ตันที่โรงงานย่านถนนประชาราษฎร์ เขตบางซื่อ กรุงเทพฯ ซึ่งสืบเนื่องมาจากการที่ได้เข้าตรวจค้นบริษัทแห่งหนึ่งที่จังหวัดสมุทรสาคร พบกากแคดเมียมมากกว่า 15,000 ตัน และบางส่วนลักลอบขนออกไปนอกโรงงาน จึงได้สืบสวนขยายผลทราบว่ามีการเคลื่อนย้ายมาในพื้นที่กรุงเทพฯ (กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง, 2567) และสกัดจับรถบรรทุกไม้สัก ขบวนการค้าไม้เถื่อนข้ามชาติ โดยชนจากอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อนำไปแปรรูปที่โรงงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเจ้าหน้าที่ได้ยึดของกลางไม้สักท่อนขนาดใหญ่ 4 ท่อน (เชียงใหม่นิวส์, 2569) เป็นต้น

การปฏิรูปตำรวจโดยการโอนภารกิจ ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบไปดำเนินการ

แนวคิด ในการพิจารณาปรับปรุงภารกิจงานของตำรวจมีความพยายามในการศึกษาแนวทางมาตั้งแต่หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 เนื่องจากเห็นว่า ตำรวจมีภารกิจที่กว้างขวางมากเกินไป ทำให้การปฏิบัติภารกิจหลักของตำรวจ คือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ และแม้ต่อมาจะได้มีการตั้ง “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” ขึ้นเพื่อปรับปรุงการบริหารราชการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นไปตามหลักการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่แล้วก็ตาม แต่ยังคงมีการศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงภารกิจงานของตำรวจและมีข้อเสนอให้มีการถ่ายโอนภารกิจที่ไม่ใช่งานของตำรวจอยู่อย่างต่อเนื่อง (ชัยยุทธ ถาวรานุรักษ์, 2565, น. 235-253) จนกระทั่งการปฏิรูปตำรวจได้ถูกผลักดันเป็นหนึ่งในประเด็นการปฏิรูปประเทศด้านการยุติธรรมที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (4) กำหนดให้มีการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่อำนาจ ภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม แก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน ซึ่งต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 เพื่อกำหนดบทบัญญัติให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและได้นำเรื่องการโอนภารกิจของตำรวจให้หน่วยงานที่รับผิดชอบไปดำเนินการมาบัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลด้วย

สำหรับการปฏิรูปตำรวจโดยการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจ ให้เหมาะสมนั้น พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ได้กำหนดให้มีการโอนย้ายภารกิจที่ไม่ใช่ภารกิจหลักออกจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นภารกิจหลักและบริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เนื่องจากตำรวจมีภารกิจที่กว้างมากเกินไปเพราะต้องมีการบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับ ควรลดภารกิจของตำรวจบางส่วนลง ประกอบกับบางภารกิจได้มีหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือมีความเชี่ยวชาญเฉพาะรับผิดชอบอยู่แล้ว จึงควรถ่ายโอนภารกิจไปให้หน่วยงานนั้นรับไปดำเนินการ โดยได้กำหนดการโอนย้ายภารกิจไว้ในส่วนบทเฉพาะกาล มาตรา 163-167 ให้มีการถ่ายโอนภารกิจ (ปรีดา สถาวร, 2565) ดังนี้

1. ยุบ “กองบังคับการตำรวจรถไฟ” (บก.รฟ.) แล้วให้โอนเงินงบประมาณของการรถไฟแห่งประเทศไทย ในส่วนที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดินสำหรับเงินเดือน ค่าตอบแทน และค่าใช้จ่ายอื่นของข้าราชการตำรวจ ในกองบังคับการตำรวจรถไฟ มาเป็นของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ นำอัตรากำลังจากกองบังคับการตำรวจรถไฟไปดำเนินการจัดสรรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยการรถไฟแห่งประเทศไทยจะต้องดำเนินการตรวจตรา ดูแลและให้บริการประชาชนแทน แต่หากเกิดอาชญากรรมในขบวนรถไฟ ตำรวจในท้องที่ก็ยังคงมีอำนาจสืบสวนสอบสวนได้ และมีการกำหนดเวลาให้ยุบกองบังคับการตำรวจรถไฟเมื่อครบ 1 ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ

บก.รฟ. ได้ยุติการปฏิบัติหน้าที่ลงแล้วเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2566 แต่อย่างไรก็ตาม การรถไฟแห่งประเทศไทย ได้ขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบนขบวนรถไฟโดยสาร เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความปลอดภัยบนรถไฟโดยสาร กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางได้จัดตั้ง “ศูนย์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมบนขบวนรถไฟ” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมบนขบวนรถไฟ โดยร่วมมือกับการรถไฟแห่งประเทศไทยอย่างใกล้ชิด (เริ่มแล้ว “สอบสวนกลาง” เปิดศูนย์ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมบนรถไฟทั้งสายเหนือ ใต้ เชียงเหนือ, 2567)

2. พิจารณายุบหรือเปลี่ยนแปลง

“กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.)” เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยหลายหน่วยงานร่วมกันรับผิดชอบในการป้องกันและปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวน การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายที่ตนรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและการบูรณาการในการปฏิบัติหน้าที่ และการแบ่งเบาภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยต้องมีการร่วมกันพิจารณาดำเนินการภายใน 2 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ แต่หากมีความจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จะขยายเวลาออกไปครั้งละ 1 ปีก็ได้ แต่จะขยายได้ไม่เกิน 3 ครั้ง ทั้งนี้ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ให้ บก.ปทส. เป็นอันยุบไป

3. กำหนดให้ภายใน 5 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ ให้คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) พิจารณาทบทวนหน้าที่และอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือข้าราชการตำรวจในส่วนที่มีกฎหมายกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือข้าราชการตำรวจมีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุญาตหรือการจดทะเบียน หากพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความจำเป็นต้องกำหนดให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือข้าราชการตำรวจมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายดังกล่าวไว้ให้รายงานเหตุผลและความจำเป็นต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาเพื่อพิจารณา แต่หากไม่มีการดำเนินการหรือดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลา ให้หน้าที่และอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือข้าราชการตำรวจในการอนุญาตหรือการจดทะเบียนเป็นอันสิ้นสุดลง เว้นแต่คณะรัฐมนตรีและรัฐสภาจะมีมติให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือข้าราชการตำรวจยังคงมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายต่อไป ทั้งนี้ การโอนหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายไปเป็นของหน่วยงานใดให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

กระบวนการพิจารณาหรือเปลี่ยนแปลงภารกิจของ “กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565

การพิจารณาหรือเปลี่ยนแปลงภารกิจของ “กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (บก.ปทส.)” ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 165 และมาตรา 167 กำหนดให้มีการดำเนินการ ดังนี้

ภายใน 2 ปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ ให้ประธานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการเชิญผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติและหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กฎหมายว่าด้วยการประมง กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล กฎหมายว่าด้วยเลื่อยโซ่ยนต์ กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอื่น มาร่วมกันพิจารณาเพื่อดำเนินการให้หน่วยงานดังกล่าวรับผิดชอบในการป้องกันและปราบปราม การสืบสวน และการสอบสวน การกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายนั้น ๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่จะได้ตกลงกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ และการบูรณาการในการปฏิบัติหน้าที่ และการแบ่งเบาภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) รายงานความคืบหน้าต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบทุก 3 เดือน (มาตรา 165) อย่างไรก็ตาม หากการดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ และมีความจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ คณะรัฐมนตรีโดยข้อเสนอแนะของคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ (ก.ต.ช.) จะขยายเวลาออกไปครั้งละ 1 ปีก็ได้ แต่จะขยายได้ไม่เกิน 3 ครั้ง (มาตรา 167)

นอกจากนั้น ยังได้กำหนดว่าเมื่อได้ข้อยุติประการใดแล้ว ให้ตราพระราชกฤษฎีกายกหรือเปลี่ยนแปลงกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้สอดคล้องกัน เมื่อพ้นกำหนดเวลาแล้ว ถ้าปรึกษาหารือกัน ยังไม่ได้ข้อยุติ ให้กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นอันยุบไป

ทั้งนี้ การดำเนินการตามมาตรา 165 ในการถ่ายโอนภารกิจและความรับผิดชอบในการปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องนั้น ได้มีการเริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ 21 มิถุนายน 2566 เป็นต้นมา และมีการประชุมอย่างต่อเนื่อง แต่การดำเนินการยังไม่แล้วเสร็จภายใน 2 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ จำเป็นต้องขยายเวลาออกไปเนื่องจากมีเหตุจำเป็นอันไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงภารกิจของ บก.ปทส. ยังมีการดำเนินการต่อไปอีกหลายขั้นตอน ซึ่งมีความจำเป็นต้องใช้ความละเอียดรอบคอบในการพิจารณาและต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ จึงได้มีการขยายระยะเวลาดำเนินการออกไปแล้วทั้งสิ้น 2 ครั้ง โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ครั้งละ 1 ปี ตามที่คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติเสนอ มติคณะรัฐมนตรีให้ขยายระยะเวลา ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2567 ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2567 เป็นต้นไป (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2567) และครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2568 ตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2568 (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2568) เป็นต้นไป ทำให้ปัจจุบันสามารถขยายระยะเวลาต่อไปได้อีกเพียงครั้งเดียวเท่านั้น และหากปรึกษาหารือกันยังไม่ได้ข้อยุติ ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จะทำให้ บก.ปทส. เป็นอันยุบไป

แนวทางการดำเนินการตามมาตรา 165 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565

ที่ผ่านมา มีการประชุมหารือระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามมาตรา 165 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น 10 ครั้ง ได้ข้อสรุป (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ, 2568, น.8) ดังนี้

1. ให้โอนภารกิจการป้องกัน การปราบปราม การสืบสวน (ก่อนการจับกุม) และการจับกุม การกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ไปยังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งกฎหมายให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการตามกฎหมายเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภายใต้กรอบกฎหมาย 11 ฉบับ ได้แก่

- 1) พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484
- 2) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507
- 3) พระราชบัญญัติเลื่อยโซ่ยนต์ พ.ศ. 2545
- 4) พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562
- 5) พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558
- 6) พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558
- 7) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- 8) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- 9) พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตต์การประมงไทย พุทธศักราช 2482
- 10) พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558
- 11) พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560

สำหรับภารกิจด้านการสอบสวน ให้ตำรวจรับผิดชอบดำเนินการตามที่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้ ยังคงให้ตำรวจช่วยดำเนินการในกรณีปฏิบัติการในภารกิจฉุกเฉิน เร่งด่วน หรือปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง

2. มอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการ ดังนี้

1) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(1) เร่งปรับโครงสร้างและอัตรากำลังของ บก.ปทส. ให้สอดคล้องกับภารกิจที่ลดลง โดยเกลี้ยอัตรากำลังไปปฏิบัติงานในภารกิจที่ขาดแคลนอัตรากำลังหรือนโยบายที่มีความจำเป็นเร่งด่วน เช่น การป้องกันและปราบปรามคดีอาชญากรรมในพื้นที่ ควรจัดสรรอัตรากำลังให้กับสถานีตำรวจ กองบังคับการตำรวจนครบาล และตำรวจภูธรจังหวัด ให้เป็นไปตามแผนการจัดสรรกำลังพลให้เป็นไปตามกรอบอัตรากำลัง การป้องกันและปราบปรามคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เพื่อแบ่งเบาภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการด้านการสอบสวนคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่

(2) เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. .... ตามขั้นตอนการเสนอกฎหมายให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 16 ตุลาคม 2568

2) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม ดำเนินการตามคู่มือหรือแนวทางการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ได้จัดทำเรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้ ตามรายงานความคืบหน้าในการดำเนินการตามมาตรา 165 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (สำนักงาน ก.พ.ร.) ซึ่งรายงานความคืบหน้าต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบทุก 3 เดือน ได้รายงานความคืบหน้าในการดำเนินการ ช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2568 เกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้ (สำนักงาน ก.พ.ร., 2568, น.2-3)

1. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รวบรวมสถิติการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบกฎหมาย 8 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติเลื่อยโซยนต์ พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติงาช้าง พ.ศ. 2558 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ที่อยู่ในความรับผิดชอบระหว่างเดือนตุลาคม 2567-กันยายน 2568 พบว่ามีอุปสรรค เช่น การเข้าปฏิบัติงานต้องประสานหน่วยงานความมั่นคงและกองกำลังติดอาวุธของประเทศเพื่อนบ้าน ในบริเวณพื้นที่ชายแดน การตั้งจุดตรวจในพื้นที่เสี่ยง หรือตั้งอยู่นอกเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน และการแสวงหาหลักฐานจากผู้กระทำความผิดที่อยู่นอกเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของหน่วยงาน การกระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดตามกฎหมายอื่น ซึ่งจำเป็นต้องร้องขอต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อออกหมายค้น หมายเรียก หรือหมายจับ การจัดการของกลาง บางประเภท เช่น อาวุธปืน เครื่องกระสุน วัตถุระเบิด การตรวจพิสูจน์ของกลาง และการประสานเพื่อขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่นอกเหนือหน้าที่และอำนาจของหน่วยงาน

ตาราง สถิติการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้กรอบกฎหมาย 8 ฉบับ ระหว่างเดือนตุลาคม 2567-กันยายน 2568

ช่วงระยะเวลาที่ดำเนินการ	กรณีที่สามารถดำเนินการได้เอง (ร้อยละ)	กรณีที่ต้องขอความอนุเคราะห์จากตำรวจ (ร้อยละ)
ตุลาคม 2567-มิถุนายน 2568	98.0	2.0
กรกฎาคม-กันยายน 2568	94.6	5.4

หมายเหตุ: ข้อมูลจากรายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามมาตรา 165 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ในช่วงเดือนพฤษภาคม-ตุลาคม 2568 ของสำนักงาน ก.พ.ร.

2. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้กฎหมายว่าด้วยการประมง 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตต์การประมงไทย พุทธศักราช 2482 และพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ในช่วงเดือนเมษายน-กันยายน 2568 รวม 313 คดี โดยในการปฏิบัติงาน ผู้กระทำความผิดมีการต่อสู้ขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับกุม รวมทั้งปิดบัง ซ่อนเร้น หรือทำลายหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

3. กระทรวงอุตสาหกรรม ได้มีการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ในช่วงเดือนเมษายน-กันยายน 2568 รวม 8 คดี โดยกระทรวงอุตสาหกรรมดำเนินการเอง จำนวน 5 คดี และร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 3 คดี

4. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกา ซึ่งได้มีการเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “ร่างพระราชกฤษฎีกาถ่ายโอนหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้แก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย พ.ศ. ....” แล้ว และนายกรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชกฤษฎีกาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ในส่วนของการปรับโครงสร้างและอัตรากำลังของ บก.ปทส. และการจัดทำแผนพัฒนาเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจท้องที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการกิจด้านการสอบสวนคดีเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่นั้น อยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การดำเนินการในระยะต่อไปในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะเป็นการเร่งปรับโครงสร้างและอัตรากำลังของ บก.ปทส. โดยเกลี้ยอัตรากำลังไปปฏิบัติงานในภารกิจที่ขาดแคลนอัตรากำลังหรือนโยบายที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และเร่งเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องให้แล้วเสร็จ ส่วนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรม จะเป็นการรายงานผลการดำเนินการ ในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้สำนักงาน ก.พ.ร. ทราบ ภายในเดือนมกราคม 2569 เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

การดำเนินการของฝ่ายนิติบัญญัติเกี่ยวกับการโอนภารกิจของ บก.ปทส.

1. คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ สภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการความมั่นคงแห่งรัฐ กิจการชายแดนไทย ยุทธศาสตร์ชาติและการปฏิรูปประเทศ สภาผู้แทนราษฎร ได้เสนอข้อสังเกตเกี่ยวกับการดำเนินการโอนภารกิจของ บก.ปทส. ในรายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการฯ เรื่อง การพิจารณาศึกษาการปฏิรูประบบราชการตำรวจ ซึ่งได้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 28 (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 2 ตุลาคม 2568 ว่า การถ่ายโอนภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไปให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ต้องดำเนินการยังมีความล่าช้า และยังไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 มาตรา 165 ที่ควรต้องถ่ายโอนทั้งอำนาจหน้าที่ บุคลากร และงบประมาณในการปฏิบัติภารกิจนั้น ๆ ไปให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเองทั้งหมด และต้องคุ้มครองโอกาสในการปฏิบัติงานวิชาชีพโดยให้บุคลากรที่โอนไปสู่หน่วยงานใหม่มีความเจริญก้าวหน้าในสายงาน ได้รับยศ ตำแหน่ง ค่าตอบแทน สวัสดิการ และสิทธิอื่น ๆ ไม่ต่ำกว่าที่บุคลากรนั้นได้รับอยู่เดิม ทั้งนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดแผนในการทดลองการดำเนินงานและขั้นตอนการโอนส่วนราชการดังกล่าว โดยมีการกำหนดรายละเอียดระยะเวลาที่ชัดเจน รวมถึงมีกระบวนการทดลองการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้วย นอกจากนี้ ควรพิจารณาว่าหน่วยงานของรัฐที่มีการรับโอนส่วนราชการภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความพร้อมในการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมากน้อยเพียงใดด้วย เช่น การรับคำร้องทุกข์ในพื้นที่ต่างจังหวัด ซึ่งบางหน่วยงานที่รับโอนอาจไม่มีที่ทำการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด ทั้งนี้ ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบกับรายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ และให้ส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบหรือดำเนินการต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักประชาสัมพันธ์, 2568, น.20)

2. คณะกรรมการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 จึงได้มีการพิจารณาภาพรวมการดำเนินงานและการปฏิรูปตำรวจภายหลังการบังคับใช้พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ในการประชุมคณะกรรมการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ 63 วันพฤหัสบดีที่ 30 ตุลาคม 2568 ซึ่งผู้แทนผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติได้ชี้แจงในประเด็นการยุบหรือโอนย้ายภารกิจของหน่วยงานบางส่วนตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ว่า ส่งผลให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายและความปลอดภัยสาธารณะในหลายมิติ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเด็นสำคัญ คือ

1) การยุบตำรวจรถไฟ พื้นที่รถไฟถือเป็นพื้นที่พิเศษที่มีลักษณะคล้ายกับเขตอำนาจบนอากาศยาน ซึ่งต้องการหน่วยที่มีอำนาจสืบสวนและสอบสวนทั่วราชอาณาจักร การมีตำรวจรถไฟในอดีตช่วยให้สามารถตรวจสอบและป้องกันอาชญากรรมในระบบรางได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจับกุมผู้ต้องหาตามหมายจับ ซึ่งมักใช้ระบบรถไฟเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ ภายหลังจากการยุบตำรวจรถไฟพบว่า คดีลักทรัพย์และอาชญากรรมบนขบวนรถไฟเพิ่มสูงขึ้น อำนาจการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของการรถไฟแห่งประเทศไทยมีข้อจำกัด การรถไฟแห่งประเทศไทยจึงต้องร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจกลับมาปฏิบัติหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบนขบวนรถไฟและสถานีรถไฟในหลายพื้นที่ ทั้งนี้ สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การยุบหน่วยงานตำรวจรถไฟยังไม่มีมาตรการรองรับที่เพียงพอ และก่อให้เกิดช่องว่างด้านความปลอดภัยในพื้นที่ระบบราง

นอกจากนั้น ผู้แทนผู้บัญชาการสำนักงานกำลังพล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ยังได้สะท้อนปัญหาจากกรณีการยุบกองบังคับการตำรวจรถไฟว่า แม้จะมีเจตนารมณ์สำคัญในการลดภารกิจที่ไม่ใช่บทบาทหลักของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อให้สามารถจัดสรรทรัพยากรและกำลังได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่ปรากฏว่ามีผลกระทบที่สำคัญ เช่น ผลกระทบด้านภารกิจ เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏว่าอาชญากรรมบนขบวนรถไฟรวมไปถึงผู้ต้องหาที่มีหมายจับยังปรากฏขึ้นอยู่บนรถไฟตลอดเวลา แม้จะอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตำรวจภูธรในพื้นที่ แต่ลักษณะความเป็นรถไฟที่มีการขึ้น-ลง จอดบริเวณสถานีและเดินทางต่อเนื่องกันหลายพื้นที่รับผิดชอบ เป็นอุปสรรคในการขึ้นตรวจตรา การสั่งและจัดกำลังในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งปัจจุบันมีเพียงกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเท่านั้นที่จัดกำลังตำรวจเพื่อแก้ไขปัญหา และที่ผ่านมารถไฟแห่งประเทศไทยได้ประสานขอกำลังตำรวจขึ้นปฏิบัติหน้าที่บนขบวนรถไฟที่สำคัญ ส่งผลให้ข้าราชการตำรวจยังคงต้องปฏิบัติภารกิจดังกล่าวต่อไป ภารกิจของตำรวจไม่ได้ลดลงตามเจตนารมณ์ นอกจากนั้น ยังส่งผลกระทบต่อประชาชน เนื่องจากมีข้าราชการตำรวจปฏิบัติหน้าที่บนขบวนรถไฟที่สำคัญและตรวจตราบริเวณสถานีรถไฟที่สำคัญเท่านั้น ทำให้การดูแลการรักษาความปลอดภัย และการป้องกันอาชญากรรมไม่ได้ครอบคลุมทั้งหมด ทั้งยังเกิดผลกระทบด้านโครงสร้างกำลังพล เนื่องจากข้าราชการตำรวจของกองบังคับการตำรวจรถไฟต้องถูกปรับย้ายไปสังกัดหน่วยงานอื่น แต่เมื่อภารกิจการขึ้นปฏิบัติหน้าที่บนรถไฟยังจำเป็นต้องมีการดำเนินการต่อไป ทำให้ข้าราชการบางส่วนกลับไปปฏิบัติหน้าที่บนขบวนรถไฟตามเดิม หน่วยงานต้นสังกัดใหม่ไม่สามารถใช้กำลังพลปฏิบัติภารกิจหลักของหน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) การยุบกองบังคับการตำรวจป่าไม้และการโอนภารกิจไปยังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการโอนภารกิจด้านป่าไม้ไปยังกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะด้านงานสอบสวน ซึ่งเป็นภารกิจที่กระทรวงดังกล่าวยังไม่มีความพร้อม ทั้งในด้านบุคลากร ความชำนาญเฉพาะทาง และระบบฐานข้อมูลคดีอาญา เพราะคดีป่าไม้ส่วนใหญ่มีความซับซ้อน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ อาทิ พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิด ดอกไม้เพลิงและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 (กรณีแรงงานต่างด้าว) กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในบางกรณี เมื่อคดีมีหลายองค์ประกอบและต้องบังคับใช้กฎหมายหลายฉบับพร้อมกัน จึงจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีอำนาจสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่มีความเชี่ยวชาญในการสืบสวนคดีซับซ้อน ระบบฐานข้อมูลอาชญากรรมที่สมบูรณ์ และความสามารถในการบูรณาการคดีข้ามกฎหมายหลายฉบับ แต่ในทางปฏิบัติหน่วยงานป่าไม้ยังต้องร้องขอให้ตำรวจร่วมปฏิบัติการในการเข้าตรวจค้น จับกุม หรือปราบปรามกระทำความผิดในพื้นที่เสี่ยง เนื่องจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ไม่มีกำลังบังคับใช้กฎหมายเพียงพอที่จะเข้าปฏิบัติการได้โดยลำพัง

ทั้งนี้ กรมการได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นการโอนภารกิจของ บก.ปทส. เช่น ขอให้ตำรวจสะท้อนมุมมองเชิงปฏิบัติของผู้ที่ปฏิบัติงานจริงว่า รูปแบบโครงสร้างองค์กรที่เหมาะสมที่สุดควรเป็นอย่างไร เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ลดความซ้ำซ้อน และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหาร เพราะการรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่มีประสบการณ์จะช่วยให้สามารถประเมินสถานการณ์ได้รอบด้าน และใช้ประกอบการพิจารณากำหนดทิศทางการปฏิรูปองค์กรตำรวจได้อย่างเหมาะสมต่อไป และจากการชี้แจงทำให้ตระหนักว่าการปฏิบัติงานของตำรวจรถไฟมีข้อจำกัดและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจริงในหลายประเด็น โดยเฉพาะปัญหาที่มีสาเหตุจากบทเฉพาะกาลของพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างและภารกิจเดิมของหน่วยงานทั้ง บก.รฟ. และ บก.ปทส. (คณะกรรมการการตำรวจ สภาผู้แทนราษฎร, 2568, น.8-10,17)

Summary

บทสรุปและข้อเสนอแนะ ของผู้ศึกษา

แนวคิดในการแก้ไขปัญหามารากิจงานของตำรวจที่มีปริมาณมาก และการลดภาระกิจงานของตำรวจที่ไม่จำเป็น มีการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหามาโดยตลอด จนกระทั่งได้มีการกำหนดให้มีการดำเนินการอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ที่กำหนดให้มีการโอนย้ายภารกิจที่มีใช้ภารกิจหลักของตำรวจไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ดำเนินการ โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนในส่วนบทเฉพาะกาล เพราะมีความมุ่งหมายให้ตำรวจสามารถปฏิบัติภารกิจหลักของตำรวจ คือ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างเต็มที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการให้บริการแก่ประชาชนให้มากขึ้น โดยให้ยุบกองบังคับการตำรวจรถไฟ (บก.รฟ.) เมื่อครบ 1 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ และให้พิจารณายุบหรือเปลี่ยนแปลง “กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” (บก.ปทส.) ภายในระยะเวลาที่กำหนด หากพ้นกำหนด ให้ บก.ปทส. เป็นอันยุบไป รวมทั้งทบทวนบทบาทหน้าที่และอำนาจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือข้าราชการตำรวจที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการอนุญาตหรือการจดทะเบียนให้แล้วเสร็จภายใน 5 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับ ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว คือ มีการยุบ บก.รฟ. เมื่อเดือนตุลาคม 2566 ในส่วน บก.ปทส. มีการประชุมร่วมกันพิจารณาการโอนย้ายภารกิจของ ปก.ปทส. ไปให้หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ปฏิบัติการตามกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันแม้ยังไม่แล้วเสร็จ แต่ได้ข้อสรุปในเบื้องต้นแล้ว เหลือเพียงขั้นตอนการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการ ตามกฎหมายที่ได้ดำเนินการไปแล้วพบว่า ในทางปฏิบัติ มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ เช่น การที่กฎหมายกำหนดให้ยุบ บก.รฟ. เมื่อครบ 1 ปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 ใช้บังคับตามมาตรา 163 ซึ่งเป็นระยะเวลาอันสั้น ทำให้หน่วยงานที่ต้องรับโอนภารกิจยังไม่มีความพร้อมเพียงพอ ส่งผลให้แม้จะมีการยุบ บก.รฟ. และโอนย้ายตำรวจรถไฟไปสังกัดในหน่วยงานใหม่แล้ว แต่ไม่สามารถบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมายได้อย่างเต็มที่ เห็นได้จากการที่การรถไฟแห่งประเทศไทยยังเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาช่วยดูแลความปลอดภัยและความเรียบร้อยบนขบวนรถไฟอยู่ และขอความอนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ดูแลความปลอดภัยบนขบวนรถไฟโดยสารในขบวนที่สำคัญ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ยังคงต้องจัดเจ้าหน้าที่ตำรวจกลับมาปฏิบัติหน้าที่บนขบวนรถไฟเพื่อบริการประชาชนเช่นเดิม ทำให้ภารกิจของตำรวจไม่ได้ลดน้อยลง และการจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจบนขบวนรถไฟเฉพาะบางขบวนทำให้ประชาชนไม่ได้รับการดูแลความปลอดภัยอย่างทั่วถึง

POLICE

POLICE

ในส่วนของการดำเนินการยุบหรือเปลี่ยนแปลงภารกิจของ บก.ปทส. ตามมาตรา 165 ของพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2565 แม้จะกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้พอสมควร และมีการกำหนดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินการ แต่จะเห็นได้ว่ามีความทำทหายพอสมควรในการที่จะดำเนินการให้สำเร็จ และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เนื่องจากในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ รวมทั้งการกระทำความผิดอาจเชื่อมโยงกับการกระทำที่อยู่นอกเหนือขอบเขตอำนาจและนอกเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุนี้ แม้จะมีการถ่ายโอนภารกิจงานหลักให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางไปดำเนินการโดยตรงแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีงานในหลายส่วนที่ยังคงต้องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาร่วมดำเนินการอยู่ ทำให้ไม่สามารถโอนย้ายภารกิจไปได้ทั้งหมด และไม่สามารถยุบ บก.ปทส. ได้ จำเป็นต้องใช้แนวทางการปรับลดภารกิจของ บก.ปทส. แทน ทำให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในอนาคต แม้จะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบหลักของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงอุตสาหกรรมก็ตาม แต่ยังคงต้องอาศัยความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เพื่อให้การปราบปรามครอบคลุมในทุกมิติและยังคงมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้ ในระหว่างดำเนินการเพื่อให้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาถ่ายโอนหน้าที่และอำนาจเกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้แก่หน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมาย พ.ศ. .... หน่วยงานที่รับโอนภารกิจจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อม โดยการจัดให้มีงบประมาณและบุคลากรที่เพียงพอ เร่งทำความเข้าใจและให้ความรู้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานให้ทราบถึงขอบเขตหน้าที่และอำนาจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมในทุกมิติ นอกจากนี้ ควรมีการวางระบบการปฏิบัติงานในส่วนที่จำเป็นต้องมีการประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างใกล้ชิด เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมยังคงสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ไม่มีช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายที่เอื้อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้นได้ ซึ่งหากการปฏิบัติงานของทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงและเจ้าหน้าที่ตำรวจทำงานประสานสอดคล้องกันได้ดี จะทำให้การถ่ายโอนภารกิจในครั้งนี้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง และบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย เพราะจะเป็นการลดภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจลง และทำให้การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากยังคงมีประสิทธิภาพและไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชน

ข้อมูลโดย นางสาวสุภาพิชญ์ ธีระวัฒน์ นิตกรชำนาญการ
ออกแบบโดย นางเมทพร กาญจนินทุ เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

☎ 0 2242 5900 ต่อ 5731

บรรณานุกรม